

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 13 lutego 2024 roku

Szanowni Państwo,

Młodzi ludzie są młodzi dzisiaj. Dzisiaj potrzebują warunków i wsparcia, które pozwolą im rozwijać się i zaspokajać potrzeby rozwojowe, społeczne i indywidualne. Obok powszechnego przekonania, że młodzi będą się liczyć w przyszłości, należy uznać, że liczą się oni dzisiaj. To zdanie, choć sformułowane przez Janusza Korczaka już na początku ubiegłego wieku, nadal trudno przedziera się do naszej świadomości. A ma szeroko zakrojone konsekwencje.

Prawo do bycia dzieckiem oznacza, że młody człowiek ma prawo do wolnego czasu, własnej przestrzeni, prawo do popełniania błędów i uczenia się na nich. Nieuznawanie młodych w przestrzeni publicznej, naruszanie jej przestrzeni i ciągłe podleganie ocenie to jednak rzeczywistość dzieci i młodzieży.

Prawo do wyrażania własnych poglądów, własnego zdania oznacza, że należy je przyjąć z powagą. Brak poczucia własnej wartości, sprawczości i poczucie bycia niesłuchanymi i nierozumianymi to jednak codzienność dzieci i młodzieży.

Prawo do życia wolnego od przemocy oznacza również, że przemoc rówieśnicza, której większość dzieci w Polsce doświadczyła w szkole i która jest powszechnie normalizowana, to sprawa, która wymaga pozytywnej pracy profilaktycznej z dziećmi i z młodzieżą. Takie zadania w wielu krajach przejmuje powszechny, uregulowany, dobrze zorganizowany i obejmujący wszystkie szczeble administracji sektor pracy z młodzieżą.

Dlatego gorąco popieram ruch zmierzający do uznania pracy z młodzieżą w poniższym rozumieniu za zadanie państwa i samorządów, realizowane we współpracy z sektorem społecznym.

Praca z młodzieżą opiera się na dobrowolnym uczestnictwie młodych ludzi, ich kreatywności i pomysłach, oraz pracy metodami edukacji pozaformalnej i nieformalnej. Praca z młodzieżą ma na celu zapewnienie młodym ludziom możliwości, warunków i wsparcia w odkrywaniu i realizowaniu swojego pełnego potencjału. Praca z młodzieżą przyczynia się do rozwoju indywidualnego, społecznego i obywatelskiego i powinna stwarzać rzeczywiste możliwości udziału w społeczeństwie obywatelskim i demokracji. Opiera się na wartościach podmiotowości, autonomii i partnerstwa, a więc traktuje młodzież jako posiadaczy praw, autonomiczne jednostki. Praca z młodzieżą zapewnia młodym dostosowane do wieku i potrzeb wsparcie, informację młodzieżową we wszystkich obszarach życia, oraz wspierające warunki kształtowania tożsamości, relacji, poglądów w poszanowaniu innych. W związku z tym niechybnie wiąże się z wartościami demokratycznymi, w tym dostępem do aktywności dla wszystkich młodych ludzi bez względu na jakiegokolwiek cechy. Praca z młodzieżą musi być aktywnie włączająca wszystkich młodych ludzi.

Zadania realizowane w tym duchu są w Polsce podejmowane przez niektóre samorządy i wiele organizacji pozarządowych. Są to między innymi:

- Zapewnianie i prowadzenie przestrzeni dla młodzieży, np. centrów młodzieżowych, przestrzeni autonomicznych dla młodych ludzi, gdzie spędzają czas, nawiązują relacje oparte na zaufaniu, kształtują postawy oraz mają dostęp do osób pracujących z młodzieżą, które nie są ich nauczycielami, rodzicami i in. (tzw. youth worker), od których nie są zależni;
- Zapewnianie trwałych struktur partycypacji młodzieży, możliwości podejmowania ważnych społecznie tematów przez młodych ludzi w imieniu młodych ludzi, opiniowania i inicjowania działań w swoim otoczeniu (rady młodzieżowe, samorządy, parlamenty młodzieżowe). Takie struktury wymagają dostosowanego do potrzeb młodych wsparcia (organizacyjnego, merytorycznego, mentorskiego), a także trwałości finansowania;
- Umożliwianie młodym realizowania własnych projektów na rzecz innych, zrzeszania się, zarządzania własnymi projektami, popełniania błędów i radzenia sobie z problemami, rozwijania kompetencji;
- Prowadzenie rzetelnej i całościowej informacji młodzieżowej we wszystkich obszarach życia młodego człowieka, w których musi podejmować poinformowane

decyzje (praca, edukacja, prawo, mieszkalnictwo, wolontariat, seksualność, rodzina, ubezpieczenia społeczne, uzależnienia, podróże itd.);

- Umożliwianie poznawania świata, Europy poprzez międzynarodową wymianę młodzieży, możliwość uczenia się międzykulturowego, kształtowania ciekawości świata i otwartości na innych;
- Zapewnienie istnienia funkcji Rzecznika Młodzieży, Pełnomocnika bądź innej nazwy dla osoby chroniącej prawa młodzieży, na które składają się prawa dziecka, jak i prawa człowieka, prawa obywatelskie, społeczne i kulturalne. Młodzież to nie tylko osoby nieletnie, ale też osoby funkcjonujące zależnie (np. zdobywające edukację, nieutrzymujące się samodzielnie), czy będące w fazach dojrzewania psychicznego, emocjonalnego, społecznego i obywatelskiego;
- Zapewnianie możliwości ekspresji młodych ludzi przez tworzenie sztuki, wspieranie młodych artystów, jak również korzystanie ze sztuki jako narzędzia rozwoju tożsamości, samoświadomości, wypowiedzi o sobie i świecie. Ten sektor nazywany jest pracą z młodzieżą w kulturze („cultural youth work”).

Niniejszym, popieram i deklaruje wsparcie dla takich działań oraz dla ruchów, które zmierzają do usystematyzowania, uregulowania i wdrożenia pracy z młodzieżą w Polsce:

- oddolnych inicjatyw samorządów, młodzieżowych rad, czy organizacji zmierzających do przyjmowania gminnych, powiatowych, wojewódzkich polityk młodzieżowych,
- Krajowej Koalicji na rzecz Pracy z Młodzieżą, zawiązanej na zakończenie roku 2023 w Lublinie (Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023) przez 3 organizacje pozarządowe:
  - Stowarzyszenie Europe4Youth (Kraków, KRS: 0000459723, info@europe4youth.eu)
  - Fundację Sempre a Frente (Lublin, KRS: 0000356733, biuro@sempre.org.pl)
  - Fundację EBU (Mińsk Mazowiecki, KRS: 0000468670, info@ebu.org.pl)

Celem głównym Koalicji jest doprowadzenie do zorganizowania systemu pracy z młodzieżą i uregulowania jej w ramach ogólnopolskiej polityki młodzieżowej na wszystkich szczeblach administracji publicznej. Koalicji działa poprzez współpracę organizacji członkowskich w zakresie pracy z młodzieżą.

Liczę na skuteczność Koalicji, twórczy ferment wśród członków i członkiń, jak i stopniowe wdrażanie założeń pracy z młodzieżą zarówno odgórnie, jak i, jak dotąd, oddolnie.

Z poważaniem,
Rzeczniczka Praw Dziecka
Monika Horna-Cieślak